

Asta Levy

Laulajanopas jazzmusiikkiin

Rytmiikka

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Musiikkipedagogi
Pop/jazz-musiikin koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Päivämäärä 5.9.2011

Tekijä(t) Otsikko	Asta Levy Laulajanopas jazzmusiikkiin, rytmiiikka
Sivumäärä Aika	16+29 sivua + 3 liitettä (oppimateriaali, kyselylomake, äänitallenne) 5.9.2011
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Koulutusohjelma	Pop/jazz-musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Pedagogi (laulu)
Ohjaaja(t)	Lehtori, Mum Jukka Väisänen Lehtori, Mum Mikael Jakobsson
<p>Opinnäytteeni koostuu kahdesta osasta: Liitteenä olevasta oppimateriaalista (Laulattaa! Rytmiiä sarvista!) sekä sen tekoprosessia analysoivasta osasta. Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen, laadullinen toimintatutkimus ja kehitystyö. Raportti on prosessin kuvaus ja analyysi oppimateriaalin toimivuudesta.</p> <p>Rajatakseni aihealani tein kyselyn, jonka lähetin 50 tuntemalleni laulajalle. Kyselyllä toivoin saavani tietooni aihealueita jazzmusiikissa, jotka tuottavan päänvaivaa opettaessa ja opiskellessa. Kyselyn tuloksena kehitin laulajille oppi- ja opetusmateriaalia jazzmusiikkiin keskittyen rytmiiikan alkeisiin: neljäsosaan, sen synkopointiin ja kahdeksasosiin sekä suorassa että kolmimuunteisessa rytmiiikassa.</p> <p>Materiaalin kokoamista varten tutkin englanninkielisiä oppikirjoja, tutustuin englannin ja suomen kielen fonetiikkaan sekä erilaisiin oppimistyyliihin. Erityisesti keskityin työssäni eri aistikanavien huomioonottamiseen opetuksessa ja oppimateriaalissa. Tutustuin teorian kautta auditiivisiin, kinesteettisiin ja visuaalisiin oppijoihin ja pyrin ottamaan heidän erikoistarpeensa huomioon ohjeistuksessa sekä materiaalia valmistaessani.</p> <p>Keräämäni oppimateriaalin testasin oppilaillani jotka olin valinnut havaintokanavatestejä apuna käyttäen. Testioppilaita oli kolme: kinesteettinen, auditiivinen ja visuaalinen koehenkilö.</p> <p>Työni tarkoitus tehdä suomen kielellä laulajille apuja jazzmusiikkiin, toteutui. Onnistuin pitämään laajan työni riittävän suppeana saadakseni sen mahtumaan annettuihin opinnäytetyön raameihin. Tutkimusta ja kehittämistyötä aion jatkaa maisteriopinnoissani Sibelius-Akatemiassa.</p>	
Avainsanat	Aistikanavat, auditiivinen, jazz, kinesteettinen, kolmimuunteisuus, laulu, synkopointi, visuaalinen

Author(s) Title	Asta Levy Singers Guide to Jazz Music
Number of Pages Date	16+29 pages + 3 appendices 5 September 2011
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Pop and Jazz Music
Specialisation option	Pop and Jazz Music Education
Instructor(s)	Mikael Jakobsson, M.Mus, Jukka Väisänen, M.Mus
<p>ABSTRACT</p> <p>My thesis consists of two parts: the attached teaching material, (Laulattaa! Rytmiä sarvista!) and an analytical report on the process of creating the material. My thesis is a qualitative study and innovation project. To narrow down my topic I conducted a survey that I sent to 50 people. The attached teaching material was developed on the basis of the result of the survey. My focus was on basic jazz rhythms.</p> <p>For the thesis I read singing books, drum and jazz theory books in English. For my teaching material I also read literature on Finnish and English phonetics and different learning styles. My particular emphasis of the work was on sensory channels and their effect on learning. I learned it through the theory of auditory, kinesthetic and visual learners and I tried to take care of their special need in my teaching material. I tested the material with 3 of my students.</p> <p>The main purpose of my thesis was to give tips for Finnish singers regarding jazz music and rhythms. I focused on quarter notes and eighth notes with syncopation performed with even feel and same rhythms performed with triplet feel. I was happy to realize that my students learned the rhythms much faster when I taught them using different types of examples: note examples, body percussion exercises and good auditory examples. I also invent different kinds of mind images about rhythms respecting differences in learning abilities. I will continue my research in my further studies at the Sibelius Academy in Helsinki.</p>	
Keywords	Jazz, vocal, singing, scat, swing, sensory channels in learning

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työni tavoitteet	1
1.2	Työmenetelmät	2
2	Tietoperusta	3
2.1	Jazzmusiikin historiaa	4
2.2	Aistikanavat ja niihin perustuva opettaminen	4
2.3	Englannin ja suomen kielen ääntämisen erot	5
2.4	Synkopointi	6
2.5	Kolmimuunteisuus	7
3	Taustatyö oppimateriaalia varten	7
3.1	Kyselylomakkeen vastauksia	7
4	Oppimateriaalin kehittäminen	10
4.1	Oppilaiden valinta	13
4.2	Oppitunnit	14
5	Lopputulokset - Mitä opittiin, opittiinko mitään?	15
6	Pohdinta	17
	Lähteet	1
	Liite 1. Haastattelulomake.	1
	Liite 1. Laulattaa! Rytmää sarvista! Laulajanopas.	1

1 Johdanto

Olen viime aikoina pohtinut paljon omaa suhdettani laulamiseen ja erityisesti jazz-musiikkiin. Vaikken pidä itseäni erityisesti jazzlaulajana, koen jazzmusiikin olevan minulle kuitenkin se kaikista mieluisin leikkikenttä. Rakastan jazzissa älyn ja tunteen yhdistelemistä, rikkaita sointuja, improvisointia ja ihon alle pyrkivää rytmiiikkaa. En väitä, etteikö muussa musiikissa olisi näitä elementtejä, mutta minua se koskettaa juuri jazzissa.

Oppilaani suhtautuvat positiivisesti jazzmusiikkiin. Olen pyrkinyt opettajana hyvin neutraaliin linjaan kaikkia tyylilajeja kohtaan, mutta luulen, että minusta huokuu erityinen into, kun joku oppilaistani tuo laulettavaksi tunnilleen jazzkappaleen. Kohtaan toisinaan ihmisiä, jotka pitävät jazzmusiikkia liian vaikeana ymmärtää. Moni kokee aihealueen ahdistavaksi ja epäkiinnostavaksi. Erityisesti tätä kuulee kollegoiden kanssa keskustellessa. Tietysti jokaisella meillä on omat inhokkityylilajimme, mutta emme mielestäni saisi tarjota mielipiteitämme oppilaillemme, ainakaan negatiiviseen sävyyn.

Opinnäytetyöaihetta valitessani useampi kanssaopiskelijani sattumalta valitteli tuskaista suhdettaan pakollisiin jazzopintoihin koulussamme, joita on varsin vähän omasta mielestäni. Tämä vahvisti ajatukseni siitä, että haluan tehdä opinnäytetyöni juuri laulajille jazzmusiikista. Jos voin osaltani auttaa laulajia ymmärtämään jotain pientä jazzmusiikista, saattavat ennakkoluulotkin vähentyä. Pedagogiikka ja opettaminen on minulle kutsumus, jazzmusiikki intohimoni ja pidän ihmisten auttamista yhtenä elämäntehtävistäni. Niin syntyi idea oman oppimateriaalin kehittämistä.

1.1 Työni tavoitteet

Olen oppinut eniten jazzmusiikista kuuntelemalla, transkriptoimalla¹ ja matkimalla muita. Opettajan työssäni olen huomannut, ettei kaikille oppilailleni toimi samanlaiset ohjeet ja neuvot. He hahmottavat asioita eri tavoin. Olen joutunut haastamaan itseni useasti kehittämään tapoja opettaa samaa asiaa eri sanoin ja eri tavoin erilaisille oppijoille.

---

¹ Transkriptio: nuotinnos äänitallenteesta.

Opinnäytetyössäni ensisijainen tavoite on ollut tehdä opetusmateriaalia laulajille jazz-musiikin opettamiseen ja itseopiskeluun välittämättä koulutustaustasta. Laulajilta puuttuu suomenkielinen oppimateriaali lähes täysin ja useissa amerikkalaisissa oppaissa edetään niin nopeasti, ettei jazzin alkeita kykene niistä omaksumaan, ainakaan harrastelijat. Teoriaopuksia löytyy, mutta maanläheistä ja esittämiseen keskittyvää materiaalia ei helpolla löydä edes englanniksi.

Tarkoitukseni on ollut keksiä suomeksi selkeitä ja yksinkertaisia esimerkkejä sekä ohjeita jazzin laulamiseen ottaen huomioon eri aistikanavia käyttävät oppijat. Työssäni en keskity eri aikakausien jazzfraseerauksen eroihin, vaan puhun perusasioista, joista voi aloittaa tutustumisen jazziin tyylilajina.

Työssäni pohdin seuraavia kysymyksiä: Mikä laulajille on haastavaa jazzissa, mitkä rytmiset asiat ovat tärkeitä opettaa jazzrytmiikassa, miten opettaa rytmiikkaa käyttäen hyödyksi useampia havaintokanaviamme, miten oppaassa voidaan ottaa huomioon erilaiset oppijat?

Teesini eli väittämani on, että eri aistikanavia käyttäen myös jazzrytmiikkaa voidaan opettaa monipuolisemmin.

1.2 Työmenetelmät

Työni on kvalitatiivinen toimintatutkimus. Kehitin oppimateriaalia valitsemastani aiheesta vertaillen englanninkielisiä oppikirjoja ja tein suomenkielisen oppaan huomioon ottaen havaintokanavat osana oppimista. Työni tulos on laadullinen, selittävä ja ratkaisumalleja tarjoava (Hirsjärvi 1997, 185).

Tutkimusmenetelmiäni ovat lomakehaastattelu eli ns. strukturoitu haastattelu. Haastattelulomaketta käyttäen selvitin, mitkä osa-alueet aiheuttavat eniten päänvaivaa laulajien keskuudessa. Pilotoin² haastattelulomakkeeni kahdella kollegallani opinnäytetyöseminaarissa. Heidän kommenttiansa avulla kehitin kyselyä ja lähetin sen sähköisesti viidellekymmenelle Suomessa asuvalle laulajalle. Heidän yhteinen tekijänsä on laulami-

---

² Pilotointi: Haastattelulomakkeen testaus ennen varsinaista käyttöä (Hirsjärvi ym. 1997, 193)

nen. Kyselyyni vastanneet ovat eri ikäisiä, eri elämänvaiheista, eri koulutustaustoista ja eri kaupungeista.

Lomake oli tehty avoimin kysymyksin (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 1997, 187), joita rajasin sarakkeiden suuruudella ja sanallisilla ohjeilla. Jätin kyselomakkeen tietoisesti vastausmahdollisuuksiltaan vapaaksi, sillä halusin, että haastateltavat vastaavat omista kokemuspohjistaan niin kuin he asiat ymmärtävät. Valitsin lomakkeelta eniten ääniä saaneen aihealueen, jonka oppiminen ja opettaminen koettiin kiistatta haastavimmaksi. Selvitän lomakkeen tuloksia opinnäytetyöni myöhemmässä osiossa.

Kyselyn jälkeen kehitin oppimateriaalia keräämäni materiaalin avulla. Oppimateriaalin valmistuttua työni jatkui testauksena, jossa opetin oppilaitani oppimateriaaliani käyttäen. Työmuodoksi voidaan sanoa osallistuva havainnointi sillä osallistuin oppitunteihin opettajan roolissa (Hirsjärvi ym. 1997, 205). Tunnit äänitettiin myöhempää analysointia varten ja mukana olleet oppilas ja tarkkailija osallistuivat tunnin kulkuun antamalla palautetta ja ehdotuksia oppimateriaaliin.

2 Tietoperusta

Tässä luvussa kerron hieman jazzin historiasta, termeistä, fonetiikasta ja aistikanavista havainnoinnin apuna opetuksessa, jotta lukijan olisi helpompi ymmärtää opinnäytetyöni sisältöä. Kehittämäni *Laulattaa! Rytmii sarvista!* -opas sisältää ohjeita ja harjoituksia jazzmusiikissa neljäsosan ja kahdeksasosan harjoitteluun suorassa ja kolmimuunteisessa rytmikassa. Harjoitukset ovat laadittu ottaen huomioon erilaiset oppijat. Oppimisstrategioista ja oppimistyyleistä on olemassa hyvin paljon tietoa. Oppaassani rajasin kiinnostukseni Neuro-Linguistic Programming –psykologisesta suuntauksesta tuttuun VAK järjestelmään eli aistikanavien hyödyntämiseen oppimisessa. Myös englannin kielen ääntämykselliset erot verrattuna suomen kieleen on huomioitu oppimateriaalissa.

2.1 Jazzmusiikin historiaa

”Jazz on 1900-luvun alussa bluesin ja soittokuntamusiikin pohjalta kehittynyt afroamerikkalaisen populaarimusiikin tyyli, joka vuosisadan kuluessa on jakautunut lukuisiin alaryhmiin” (Onki-ontologinenkirjastopalvelu, www). Jazzmusiikille on luonteenomaista ja tyypillistä improvisointi. Useimmille jazzin tyyleille lienee tyypillistä synkopoitu keinuva rytmi sekä improvisaation³ suuri osuus. Jazz syntyi viimeistään 1800-luvulla Yhdysvaltain etelävaltioiden mustan väestön keskuudessa. Selviin muotoihinsa musiikinlaji hahmottui 1900-luvun puolella. (Hilden 2007, www.)

Jazzin esittäjinä voivat olla mm. big bandit tai vain yksi ainoa henkilö. Useimmiten soittajia on vähintään kolme, ja yhtyeen jäsenten vuorovaikutus on jazzissa populaarimusiikkia keskeisemmässä asemassa.

Vaikka suuri osa jazzmusiikista on instrumentaalimusiikkia, on laulajia aina käytetty solistitehtävissä ja monet kuuluisimmista jazzmuusikoista ovat laulajia (Hilden 2007, www). Improvisoidessaan laulajat usein käyttävät ns. scat-tavuja⁴ sanojen sijaan.

2.2 Aistikanavat ja niihin perustuva opettaminen

Ihmisen kuudesta aistista neljä (kuulo, kosketus, liike ja näkö) vaikuttavat eniten opittavan tiedon omaksumiseen. ”Näistä aisteista käytetään nimitystä auditiivinen, taktillinen, kinesteettinen ja visuaalinen modaliteetti ” (Prashnig 2000, 191). Yleensä meillä hallitsevana on yksi aistikanavista mutta jokaisella on oma kanavayhdistelmänsä tiedon vastaanottamista varten (Ojala 2001, 54). Aivot työskentelevät paremmin, jos käytämme useampaa kuin kahta aistikanavaa (Prashnig 2000, 199). Opettajan kannalta on tärkeää varmistaa, että hän välittää oppia jokaiselle sopivalla tavalla. Yleensä ihmiset

---

³ Improvisointi: Jazzmusiikissa sointukierron, rakenteen tai muun sovittavan kaavan mukainen kappaleen uudelleen luominen esityshetkessä.

⁴ Scat, scattavu: ”Jazzissa käytetty laulutekniikka, jossa imitoidaan ihmisäänellä soittimien ääntä ja äänenmuodostusta” (ONKI-ontologinenkirjastopalvelu, www). Laulajat useimmiten improvisoivat käyttämällä merkityksettömiä tavuja sanojen sijaan.

turvautuvat vain siihen tapaan opettaa tai välittää tietoa, joka on itselle luontevin (Ojala 2001, 54).

Tutkimuksien mukaan 35% ihmisistä oppii näkemällä - kuvat ovat heille tärkeitä. 25% oppii kuulemalla - jonkinlainen käytännön soveltaminen ja tekeminen käytännössä on heille tärkeää. 40% oppii tekemällä – jonkinlainen käytännön soveltaminen ja tekeminen käytännössä on heille tärkeää. (Ojala 2001, 54.)

Auditiivinen ihminen havainnoi kuulonsa avulla. Kuuloaisti ja kuulemisen merkitys korostuu tällaisella henkilöllä. "Auditiivisella oppijalla on tarkat korvat ja hän tallentaa havaintonsa kuulokuvien muotoon" (Oppimistyyli, www). Auditiivinen ihminen oppii sanallisten ohjeiden avulla ja toistaa (puhuu) asiat mielessään. *Kinesteettinen ja taktillinen* ihminen oppii parhaiten tuntoaistinsa kautta. Hän oppii tunnustellen ja kokemuksen kautta. Asioiden ja esineiden tuntuminen on kinesteettisille ja taktillisille oppijoille tärkeää. "Tuolin mukavuus, vaatteiden sopivuus ja ympäristön lämpötila vaikuttavat hänen keskittymiseensä. Kinesteettinen ihminen oppii siis kehonsa tuntemusten kautta ja on" fyysisesti suuntautunut" (Vakkuri 1998, 81). Lukiessaankin hän saattaa käyttää sormeja tai kirjanmerkkiä apunaan. (Oppimistyyli, www)

Visuaalinen ihminen havainnoi näkönsä avulla. Tällaisella oppijalla korostuu näköaistin ja näkemisen merkitys. Hän muistaa asioita näkömielikuvien ja puhuu kokemuksistaan kuvina, näköön liittyvin ilmauksin. "Visuaalinen ihminen tarvitsee luennoilla kuvia ja kirjoitettua tekstiä jäsennelläkseen kuulemaansa puhujaa. Värit, kuvat ja erilaiset visuaaliset havainnointitavat auttavat näkökykyysnä luottavaa oppijaa oppimaan." (Oppimistyyli, www.)

2.3 Englannin ja suomen kielen ääntämisen erot

Suomenkieli tuo omat haasteensa jazzfraseerauksen⁵ opiskeluun. Suomen työstäminen joustavan rytmikkääksi kolmimuunteisessa musiikissa on vaikeaa, muttei mahdotonta. Suomeksi laulettuna jazzrytmiikkaa vaatii huolellista harjoittelua samanlaisen sitkon ja

---

⁵ Fraseeraus: musiikin tulkinta, säerakenteen selvennys tai yleisemmin tapa muotoilla säerakennetta (Onki-ontologinenkirjastopalvelu, www).

keveyden löytämiseksi kuin alkuperäisesti lauletaessa englanniksi, jonka ääntämys on hyvin erilainen jo pelkkien konsonanttien vuoksi. ”Esim. englannin kielen p, t, k ovat erilaisia kuin suomen: vertaa niitä esim. englannin sanoissa tap, cat ja suomen sanoissa tappaa, karata. Englannissa nämä soinnittomat klusiilit ääntyvät aspiroituneena⁶ muulloin paitsi s:n jäljessä. Vertaa, miten klusiilit ääntyvät esim. englannin sanoissa park – spark, take – stake, Kate – skate.” (Savolainen 2001, www.)

Vokaalien osalta suomessa on käytössä IPA:n kolmiportainen järjestelmä, suomen vokaalisysteemi (Savolainen 2001, www. ja wikipedia 2011, www.), kun taas englannin kieli kuuluu neliportaiseen järjestelmään. (Savolainen 2001, www; Wikipedia 2011, www.) Tämä tarkoittaa, ettei meillä ole käytössä kaikkia niitä äänneitä, joita englannissa on. Kielemme, suuontelomme ja huulemme eivät siis ole tottuneet muodostamaan kieleemme kuulumattomia äänneitä, joten ne tulee harjoitella osaksi rytmiiikkaa, sillä laulaja muodostaa rytmin sanoilla. Tämä on osa haastavuutta, kun suomenkieliselle opetetaan jazzrytmiiikkaa englanninkielisillä scat-tavuilla.

2.4 Synkopointi

Synkopoinnissa kuulokuva vahvasta iskusta pyritään hämärtämään siirtämällä rytmiä pois alkuperäiseltä paikaltaan. ”Iskualan säännönmukaisesta eli tahtilajin määrittelemästä iskutuksesta poikkeava (metrillisen) iskun siirtäminen pois "oikealta" paikaltaan. Vaikka termiä käytetään kaikenlaisen musiikin yhteydessä, se tunnetaan parhaiten jazzmusiikin eräänä perusominaisuutena.” (Onki-ontologinenkirjastopalvelu, www.)

Synkopoida voi vain muutamia ääniä suhteessa toisiinsa. On mahdollista myös muodostaa ns. synkooppeja jolloin alkuperäisen iskun paikka vaihtuu hetkellisesti toiseksi, lähinnä kuulokuvassa. ”Synkopointi voidaan määritellä (metrisesti) heikkojen tahdinosien korostamiseksi. Synkopointi voidaan myös määritellä säännöllisen metrisen aksentin tai iskun väliaikaiseksi siirtymiseksi. Afroamerikkalaisessa musiikissa tämä merkitsee yleensä myös kaikkien ao. iskuun liittyvien musiikillisten tapahtumien siirtymistä synkoopin myötä.” (Laukkanen 2007, www.)

---

⁶ Aspiraatio: henkäysloppuinen (Korpela 2008, www).

2.5 Kolmimuunteisuus

Yksi rytmimusiikin tärkeistä ominaispiirteistä on ns. kolmimuunteinen fraseeraus. Siinä perussykkeen alijakojen iskulliset sävelet tulkitaan kestoltaan pidemmiksi kuin iskuttomat sävelet. Jos tahtilaji on 4/4, on perussyke 1/4-nuotti ja alijako tällöin 1/8-nuotti. Kolmimuunteisessa fraseerauksessa iskullinen 8-osanuotti tulkitaan likiarvoisesti 2 kertaa pidemmäksi kuin iskuton nuotti eli fraseerausta voidaan kuvata triolinotaatiolla. Tästä juontaa juurensa nimitys "kolmimuunteisuus" (engl. triplet-feel). Muita saman ilmiön nimityksiä ovat mm. jazzfraseeraus ja swingfraseeraus. Muissa tyylilajeissa kolmimuunteisuus voidaan ilmaista esimerkiksi sanalla shuffle. Kolmimuunteisen fraseerauksen arvellaan olevan perua länsiafrikkalaisesta 6/8- (12/8)-rytmiikasta. (Tabell 2007, www.) Kolmimuunteisuudesta käytetään toisinaan myös nimeä inegali-saatio.

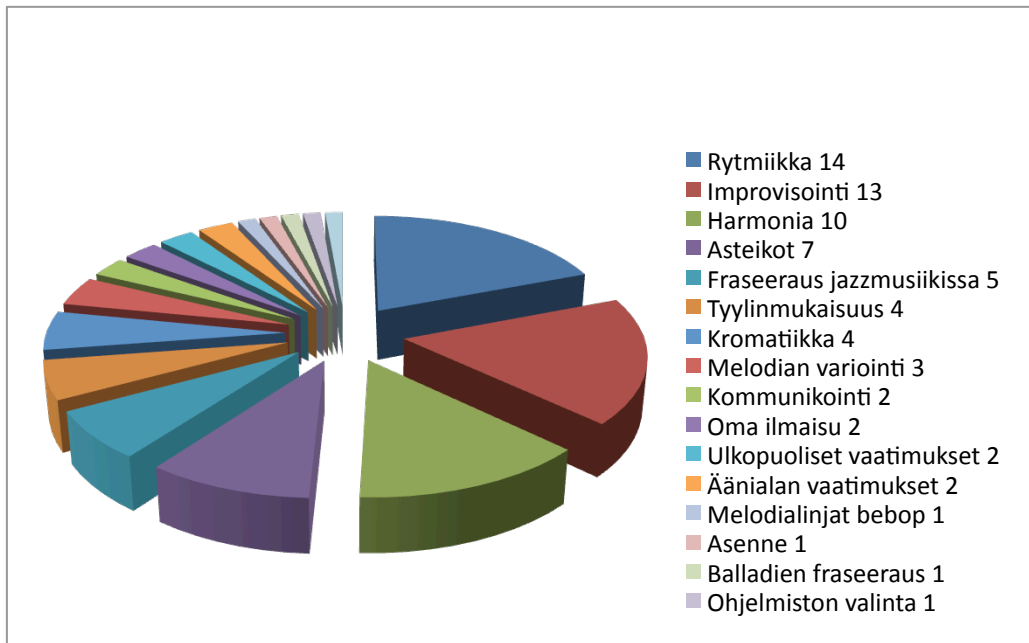
3 Taustatyö oppimateriaalia varten

Opinnäytetyöni oleellinen sisältö on liitteenä: Laulajanopas ja sen äänitallenne. *Laulattaa! Rytmää sarvista!*- oppimateriaalin valmistuminen on oma kehitystyöni suomalaisen rytmimusiikin opettamiseen. Oppimateriaalin sisällä en käytä viitteitä. Pyrin selvittämään käyttämiäni harjoitteita raportissani hieman tarkemmin, jotta oppimateriaali pysyisi mahdollisimman selkeälukuisena. Selkeälukuisuus oli yksi perusajatuksistani tehdessäni opasta. Ennen materiaalin kirjoittamista oli suoritettava muutama ennakoiva työvaihe.

3.1 Kyselylomakkeen vastauksia

Rajatakseni opinnäytetyötä tein kyselyn laulajille. Kyselyssä tiedustelin mahdollisia haasteita jazzmusiikin laulamissa ja opettamisessa. Sen lisäksi lomakkeessa kysyttiin oppimateriaaleista, joita laulajat ovat käyttäneet opiskelussaan tai opetustyössään. Laulajilla oli myös mahdollisuus kirjoittaa vapaasti muutamalla lauseella suhteestaan jazzmusiikkiin.

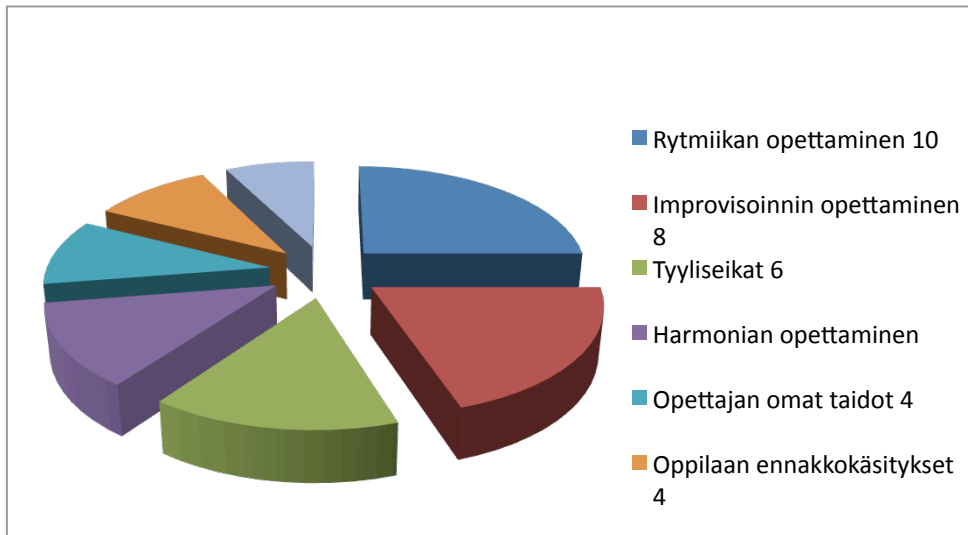
Kysely lähetettiin 50 opiskelijalle, opettajalle ja harrastelijalle, ja kyselyyn vastasi 25 ihmistä. Vastausprosentti oli 50, ja sitä voidaan pitää tyydyttävänä.

Kuvio 1. Laulajien kuvaamat haasteet jazzmusiikissa.

Varsin moni vastanneista koki rytmiikan ensisijaiseksi haasteeksi jazzlaulussa (Kuvio 1.). Vastaajat saivat itse nimetä kolme aihealuetta jazzmusiikissa. Tästä johtuen vastauksissa esiintyi paljon hajontaa eri aihealueiden kesken.

Kysyin lomakkeessani myös mahdollisista haasteista jazzmusiikin opettamisessa.(Kuvio 2.)

Kuvio 2. Laulajien kuvailemat haasteet jazzmusiikin opettamisessa.

Vastausten samankaltaisuus yllätti. Odotin saavani enemmän vastauksia oppilaiden motivaatiosta, mutta tämä helpotti valintaani jatkoa ajatellen. Tulisin tekemään oppaani rytmikasta, sillä sen vastaajat arvioivat kaikista haastavimmaksi aihealueeksi.

Kuvio 3. Muita kyselylomakkeesta selvinneitä asioita.

Vastauksia	25 / 50 kpl 50%
Opettajia	9 kpl
Opiskelijoita	16 kpl
Vastaajien ikäjakauma	21–47 v
Keski-ikä	31,7v
Naisia/ Miehiä	22kpl/ 2kpl
Oma arvio panostuksesta jazzin opiskeluun	2,25 (asteikko 1-4)

Kuviosta 3 voidaan havaita vastanneiden oma arvio panostuksestaan jazzmusiikin opiskeluun. Kovinkaan moni ei kokenut suuremmin panostaneensa tyylilajiin perehtymiseen.

Vastanneilla oli mahdollisuus myös avata omaa suhdettaan jazzmusiikkiin joko opettajana tai opiskelijana. Seuraavassa otteita nimettöminä palautetuista vastauskaavakkeista:

”Se on sellainen matemaatikkojen genre[,] jota ei tavalliset työläislaulajat osaa”, ”Etenkin peruskursseihin laulettavat ”stankut, mediumswingit, [e]llafitzgeraldit ja franksinatrat” ovat kohtalaisen kaukana nykyisten nuorten musiikkimausta[,] joten [j]azzin laulamista ohjelmistoon joutuu perustelevaan aika paljon...”

”Opettajana olen selvittänyt oman suhteeni ja todellisen kiinnostukseni siihen. Olen todennut, ettei oma kiinnostukseni jazzlauluun ole kovin syvä.”

”Jazzlaulajissa on vaikeaa määritellä mikä on oikeaa ja mikä väärää kun sitä ei ole...” (Sähköpostikysely 2011.)

Myös ”jazzdiggareita” löytyi muutama:

”Jazz on paras tapa opiskella harmonioita (eli avata korvia) ja improvisointia.” ”Uskon henkilökohtaisesti että oma intohimo on kaiken avain. Kuunteleminen, matkiminen, jazzmusiikin ja oma eläminen.”

”Sitä on ihanaa laulaa silloin, kun tuntuu että on ottanut ”rytmiä sarvista”, ja hyvin haasteellista opettaa silloin, kun asia on oppilaalle täysin vierasta. Tuntuu ettei ole tarpeeksi palikoita joilla pelata kun omat avut on mitä on.” (Sähköpostikysely 2011.)

4 Oppimateriaalin kehittäminen

Harjoituksia kehitellessäni tarkoitukseni oli pysyä mahdollisimman oleellisissa ja pelkistetyissä rytmisissä asioissa. Tässä vaiheessa konsultoin opinnäytetyöohjaajaani Mikael Jakobssonia. Päädyin neljäsosaan, synkopoituun neljäsosaan ja kahdeksasosaan, sillä ohjaajanikin mielestä ne ovat kaiken rytmikan alku. ”Suurimmat erot suorassa ja kolmimuunteisessa jazzrytmiikassa näkyvät juuri näissä rytmeissä” (Jakobsson 2011, haastattelu).

Moni ohjeistani tarjoaa oppaan lukijalle tanssillisen tavan lähestyä rytmikkaa. Perustan rytmisiä harjoituksiani Mari Koistisen *Äänitimpurin käsikirjassa* esiteltävään mietteeseen: "Liikkeitä ei käytetä ainoastaan siksi, että ne helpottavat laulajaa monissa luku-teknisissä asioissa. Liikkeellä pyritään auttamaan laulajaa avautumaan, ilmaisemaan itseään ja aistimaan musiikin voima sisällään." (Koistinen 2003, 116.) Työssä käyttämäni ajatus rytmin sijaitsemisesta lantiossa, perustuu fysiologiaan ja tutkimuksiin siitä, että ihmisen lihastasapainon keskus sijaitsee lantiossa. "Lantio on liikkeen keskus. Lantion hallinnalla on tärkeä merkitys seisoessa, istuessa ja liikkeessä.--Lonkkaluut yhdessä ristiluun ja häpyliitoksen kanssa muodostavat lantion luisen maljan. Se on ihmiskehon energiakeskus." (Koistinen 2003, 20.)

Nivelten optimaalista asentoa pidetään yhtenä edellytyksenä hyvälle asennolle seisoessa tai istuessa. "Lantiokoria voidaan ajatella kehomme rakenteen perustana, joka vastaanottaa paineen (kuormituksen) niin ylä- kuin alavartalostamme. -- Päivittäin pystyasennossa ollessamme lantiokorimme oikea asento mahdollistaa sen, että kehomme muutkin nivelet voivat toimia optimaalisesti luonnollisissa kulmissa. Kaikki poikkeamat lantiokorin luonnollisesta asennosta, vaikuttavat kineettistä ketjua pitkin negatiivisesti muiden nivelten toimintaan " (Akupunktio 2007, www.)

Elina Anttosen ja Satu Jukaraisen tekemässä opinnäytetyössä on tutkittu lantiopohjalihaksia ja erilaisten istuma-asentojen vaikutusta niihin.

"Lantion hallinta on tärkeää. Lantion käytön ohjaaminen neutraaliasentoon mahdollistaa rangan muiden nivelten toimimisen keskiliikeradalla. Lantion ja lannerangan neutraalissa asennossa rangan rakenteisiin kohdistuva mekaaninen kuormitus on lihasten hallittavissa. Tämä pätee istuma-asennon lisäksi myös seisoma-asentoon sekä perusliikkumiseen." (Anttonen & Jukarainen, www.)

Myös golfissa lantion merkitys lyönnin tehoon on ymmärretty. Golfpisteen verkkoportaalissa Golf Digestin ja Golfpisteen fyysisten valmiuksien spesialisti, fysioterapeutti ja naprapaatti Matti Lindholm kertoo, kuinka pelaaja oppii erottamaan lantionseudun ja ylävartalon liikkeet toisistaan (Golfpiste, www) ja kuinka liikeratojen hahmottaminen auttaa swingin kehittämisessä.

Harjoitukseni pohjautuvat Bob Stoloffin *Scat! Ja Blues scattitudes*, sekä Ted Reedin *Progressve Steps To Syncopation For the Modern Drummer* oppikirjoihin. Bob Stoloff käyttää oppikirjoissaan apuna taustanauhoja ja aloittaa harjoitukset rytmejä ja tavuja harjoittelemalla. Harjoitukset tehdään ensin puhuen. (Stoloff 1996, 16) Tavuvaihtoehtoisani osa on suomalaisen suuhun istuvampia ja osa Stoloffin käyttämiä scattavuja (Stoloff 2003,16) Erilaisten tavu- ja sana-vaihtoehtojen tarkoitus on herättää oppijan oma korva huomaamaan suomen kielen ja englannin ääntämyksen eroja ja miten ne vaikuttavat rytminkäsittelyyn. (Wikipedia, www. Ja Savolainen 2001, www) Ted Reedin opasta, *Progressve Steps To Syncopation For the Modern Drummer*, käytin pohjana ajatukselle lähteä perusasioista liikkeelle ja yhdistää kehon rytmikkaa laulamiseen (Reed 1958, 4–11).

Nuottimateriaali on tarkoituksella kirjoitettu varsin täyteen, tauoitta. Ohjeistuksessa mainitaan, että lisähaasteita haluava voi ottaa neljäsosan ja kahdeksaosan mittaisia taukoja mukaan harjoitukseen, jolloin tehtävät ovat taas hieman erilaisia. Tämän katson lisäävän myös oppijan aktiivisuutta harjoittellessaan, koska hänellä on mahdollisuus vaikuttaa harjoituksensa kulkuun (Leino & Leino 1990, 60).

Otin harjoituksia suunnitellessani myös huomioon David Huntin teorian oppimistyylin ja sitä vastaavan kasvuympäristön yhteensovittamisesta. (Leino & Leino 1990, 71) Ajatuksena on siis muuttaa omaa opetustyyliäni oppilaan oppimistyylin suuntaiseksi. Sen lisäksi tarkastelin ohjeistustani Prashnigin, Otalan ja Vakkurin kirjoista saamieni vinkkien tuella. Kirjoista kiinnostivat erityisesti ohjeet aistien aktivoimiseen oppimisen avuksi. (Prashnig 2000, 193-197; Ojala 2001, 52-61 ja Vakkuri1998, 79-81.) Suunniteltuani harjoitukset oppilailleni opetin niiden pohjalta heille aiheesta nuotti- ja äänitemateriaaleja käyttäen.

Tein äänitallenteen kollegoideni suosiollisella avustuksella. Taustäänite tehtiin live-taltiointina koulumme tiloissa Arabialla. Äänitin myös lauluraidat, joita lukija voi halutessaan käyttää itseopiskeluun. Jotta harjoituksen kulku olisi sujuvampaa, taustäänite jatkuu useamman kierron ajan.

Harjoitusten tahtimääräksi määritin 12 tahtia eli blueskaavan⁷ rakenteen. Blueskaava on usein ensimmäinen asia, mitä laulajille opetetaan perehdyttäessä jazziin ja muuhun afroamerikkalaiseen musiikkiperinteeseen. Rakenne on miellyttävän lyhyt ja sointuvaihdokset tarttuvat helposti korvaan.

Opinnäytetyönohjaajani Mikael Jakobsson auttoi prosessissa kyseenalaistamalla valintojani ja antamalla käytännönneuvoja. Hänen rautaiseen jazzosaamiseensa oli hyvä tukeutua, kun halusin varmistua olevani menossa oikeaan suuntaan harjoituksissani.

4.1 Oppilaiden valinta

Halusin testata tekemääni harjoitusmateriaalin oikeilla oppilaillani. Saadakseni tarkennettua antamiani kirjallisia ja suullisia ohjeita halusin löytää kolme oppilasta, joilla jokaisella on eri aistikanava hallitsevana. Käytin heidän asiantuntijuuttaan oman oppimissuhteen parantaakseni oppimateriaalia.

Lähestyin kolmeakymmentä (30) entistä tai nykyistä oppilastani sähköpostilla, jossa kerroin opinnäytetyöstäni ja tarpeistani saada kolme erilaista oppijaa mukaan testiin. Löysin internetistä toimivat ja luotettavat aistikanava testit (havaintokanavatesti **a**, [www.](#) ; erilaisten oppijoiden ry, [www.](#)) joita käyttämällä halukkaat oppilaat testasivat itsensä ja lähettivät testin vastaukset minulle. Vapaaehtoisista löytyi kolme ääripäiden edustajaa ja sain kokeen järjestettyä.

Oppilaiksi valikoituneet olivat omia yksityis- ja pedagogiikkaoppilaitani. He tekivät internetissä oppimistyylikyselyt (havaintokanavatesti **a**, [www.](#) ; erilaisten oppijoiden ry, [www.](#)) ja tulosten mukaan valitsin kolme aistikanavallisesti ääripäitä edustavaa ihmistä

---

⁷ Blueskaava: Suurin osa bluesmusiikista rakentuu 12 tahdin kiertoon. Perinteen mukaa samaa kahdentoista tahdin kiertoa soitetaan sekä melodioiden että improvisoitujen soolojen taustalla läpi kappaleen. 12-tahdin blues jakautuu kolmeen neljän tahdin osioon: Ensimmäiset neljä tahtia ovat useimmiten I7, toisinaan saatetaan käydä IV7-soinnulla (F7) toisessa tahdissa. Seuraavat neljä tahtia alkavat IV7-soinnulla (F7) kahden tahdin verran, jonka jälkeen palataan takaisin ensimmäiselle asteelle (I7, C7). Viimeisten neljä tahdin ensimmäinen tahti soitetaan V7-sointua (G7), jota normaalisti seuraa IV7 -sointu (F7), jonka jälkeen kaksi viimeistä tahtia käytetään "turn-a-roundiin", jolla pyritään pääsemään sujuvasti taas kierron alkuun. Yleisimpiä tapoja on pysyä I7 -soinnulla (C7) tai vaihtaa V7-soinnulle (G7) viimeisessä tahdissa. (Saunanen 2005, [www.](#))

mukaan kokeiluun. Jokainen heistä sai 45 minuuttia opetusta jazzrytmiikasta tekemäläni oppimateriaalilla. Testaus oli oppilaiden taholta omatoimista, joten suhtauduin sen luotettavuuteen varauksellisesti.

4.2 Oppitunnit

Oppitunnit järjestettiin laulajien tiloissa Arabiakeskuksessa. Oppilaat olivat kanssani 45 minuuttia yksitellen. Olin mainostanut laulopedagogiopiskelijoille tilaisuutta tulla mukaan kokeeseen. Visuaaliselle tunnille saapui yksi tarkkailija, mutta muut tunnit jouduimme pitämään oppilaan kanssa kahden. Oppitunnit eivät pyrkineet noudattamaan perinteistä ”opettaja opettaa ja oppilas oppii” -tyyliä vaan olimme vuorovaikutuksessa oppijoiden kanssa käyttämästäni materiaalista ja tavastani muotoilla asiat suullisesti. He antoivat vinkkejä ja palautetta, jonka sain suullisesti joko onnistuneena fraseerausena tai sanallisesti ilmaistuna. Tallenteiden teko mahdollisti tuntien jälkikäteen arvioinnin. Oppilaiden reaktioista ja fraseerauksen kehittymisestä tradition suuntaan kykeni tekemään päätelmiä onnistuneista ja epäonnistuneista valinnoista materiaalin ja suullisen ohjaukseni suhteen. (Opetuskokeilu 2011)

Omasta mielestäni *Visuaaliselle* ihmiselle ei kannattanut tunnin alkupuolella vielä antaa kuulokuvia ohjeita. Miltä tämä sinusta kuulostaa –kysymys täytyi muotoilla uudelleen: Miten koet/ näet tämän harjoiteltavan asian, minkälaisen muodon näet harjoiteltavassa rytmissä, jne. (Opetuskokeilu 2011)

Kinesteettiselle oppijalle tuli antaa aikaa omaan kokeiluun tietoperusteisesti. Kokeiltuani teoriaa huomasin väittämän pitävän ainakin osittain paikkaansa. Oman onnistumisen ja epäonnistumisen kautta kehonsa kautta oppiva tuntui löytävän tavan yhdistää kuulokuvaa kehonsa tuntemuksiin. Kysymyksiä muotoilin tähän tapaan: miltä harjoitus tuntuu, missä harjoitus tuntuu, millaista liikettä harjoitus mielestäsi vaatii jne. (Opetuskokeilu 2011)

Auditiivisen oppijan oli mielestäni helpointa uiskennella kaikkia aistikanaviaan käyttäen. Miltä harjoitus kuulostaa, miltä esimerkki kuulostaa, miten toistaisit tämän? Tämän kaltaiset kysymykset auttoivat kuulonsa kautta parhaiten oppivaa analysoimaan harjoit-

telun aikana. (Opetuskokeilu 2011) Myös muut kysymysmuodot toimivat joten auditivista oli oman opetuskokemukseeni pohjaten helppo opettaa useimmilla tavoilla.

5 Lopputulos - Mitä opittiin, opittiinko mitään?

Prosessi oli varsin moniosainen. Ensimmäisenä ajatuksenani oli kehittää laulajille oppimateriaalia jazzmusiikista suomeksi. Halusin kuitenkin rajata sitä mahdollisimman pienen alueeseen niin, että työstäni olisi apua itselleni ja myös muille opetustyössä. Ohjaajani varoitteluista huolimatta koin, että oli oman oppimiseni kannalta tärkeää tehdä työ mahdollisimman uskollisena omille tavoitteilleni. Olisinhan voinut tyytyä pelkkään kyselylomakkeeseen ja sen auki purkamiseen. Se olisi ollut jo yhden opinnäytetyön asiasisältö.

Materiaalien vertailemisesta ja oppimistyytlejä käsittelevistä kirjoista sain vahvistusta asialleni. Kehonsa kautta oppivalle ihmiselle tulee antaa paljon tilaa kokeilulle. Liikkumisen yhdistäminen laulamiseen ja useat toistot saivat aikaan edistymistä. (Opetuskokeilu 2011) Visuaaliselle ihmiselle tarvitaan paljon mielikuvia ja tekstin tulee olla selkeää ja johdonmukaista. Liikkeen yhdistäminen nuottikuvaan vahvistaa näkönsä kautta oppivan tekemistä. Auditivisen oppijan rooli on jazzmusiikissa helpoin. Jazzmusiikki on perinteisesti opeteltu korvakuulolta ja musiikki pyritään soittamaan ilman nuotteja ja ilman liiallista sopimista. Auditivinen hyötyi eniten liikkeen yhdistämisestä tekemiseen. (Opetuskokeilu 2011) Yhdistin Vakkurin ohjeita kinesteettiselle, visuaaliselle ja auditiviselle oppijalle (Vakkuri 1998, 80–81) Stoloffin ja Reedin kirjoista löytyviin harjoituksiin ja loin niistä omat rytmiset harjoitukset ja suomen kieliset sanalliset ohjeet harjoitteluun. Niitä voit lukea oppimateriaalistani, joka löytyy liitteenä opinnäytetyöni lopusta.

Maailmassa on valtava paljon erilaisia oppijoita ja minun pitää kyetä pedagogina haastamaan itseäni työssäni niin, että voin ohjata mahdollisimman monenlaisia ihmisiä. Vaikka itselleni rytmikka tätä nykyä on helpompaa, on se vaatinut minultakin valtavia määriä työtunteja, juuri oikeita työkaluja käyttäen. Kun tiedämme, että auditivisia ih-

misiä on loppujen lopuksi vähemmistö, on hyvin tärkeää, että musiikinopettajat ottavat huomioon erityisesti vahvasti muita aistejaan paremmin hyödyntävät oppijat.

Luokkahuoneiden lämpötila, sisustus, akustointi ja ilmastointi vaikuttavat paljon kaikkien oppimiseen. Kehollinen ahdistuu huonosta ilmasta ja ikävistä tuoleista. Visuaalista häiritsee sotku ja epäjärjestys ja auditiivista vaivaa huono akustiikka ja taustameteli. Kun opettaja antaa selkeitä puhuttuja ohjeita, tekee hyviä kalvoja/ nuotteja sekä osallistaa oppilaitaan antamalla luvan liikkua ja osallistua koko kehollaan musiikkiin, on rytmiiikan osaltakin suotuisat olosuhteet oppimiselle.

Mukavaa oli huomata että omat ajatelmani rytmiiikan opettamisesta osuivat kohtalaisen hyvin oppilaiden tarpeeseen. Visuaaliselle oppijalle annoin paljon visuaalisia mielikuvia ja rytmiiikkaa käsiteltiin paljon paperilla sekä kinesteettisesti tekemällä. Loppujen lopuksi visuaalinen oppija havainnoi tekemistään kuulonvaraisesti mutta muodostaen kuulokuvastaan visuaalisia mielikuvia.

Auditiivinen oppija oppi parhaiten hyvistä esimerkeistä ja kinesteettisistä ärsykkeistä. Sen lisäksi annoin hänelle lopuksi nuottimateriaalin, josta hän sai vielä visuaalisen vahvistuksen aiemmin tekemilleen harjoituksille. Mielikuvissa ja ohjeistuksistani tunnin aikana hän oivalsi parhaiten niistä, jotka olivat kehollisia ohjeita tai kuulokuvia.

Kinesteettinen oppija liikkui ja tanssi kaikista oppijoista eniten. Hänelle yhdisteltiin auditiivisia ärsykeitä ja hän sai itse etsiä kokemusta rytmin sujuvuudesta kehossaan. Hänelle myös annoin visuaalisen nuottikuvan vasta harjoittelemisen jälkeen. Hänelle tuntui olevan haasteellista seurata tekemistään nuotista.

Jokaisen oppilaan kanssa aktivoimme kaikkia havaintokanavia. Kaikilla tunneilla liikuttiin, laulettiin, luettiin nuotteja, muodostettiin yhdessä mielikuvia tekemästämme ja kuulemastamme musiikista. Testitulos ja oppilaan oma arvio oppimisestaan vaikutti kuitenkin mielikuvien painotukseen. Ennen taustatyön aloittamista minulla oli olemassa tietynlaisia opetusmalleja ja mielikuvia valmiina. Kirjoista hain vastauksia jo käyttämiini ohjeistuksiin ja hankin lisää työkaluja vastaamaan oppijoiden erilaisia tarpeita.

Itselleni mullistavinta oli opettaa visuaalista oppijaa. Hänen kanssaan pääsin käyttämään itselleni epätyypillisempiä tapoja selittää ja harjoituttaa asioita. Erityisesti kokemuksesta jäi hyvä tuntuma siitä, miten erityyppisesti asioita tulee selittää silloin, kun opiskelija on toista ääripäätä aisteineen kuin opettajansa. Alkuperäinen ajatukseni ärsykkeiden yhdistelemisestä osoittautui hyväksi ratkaisuksi. Äänitetallenteistani huomasin jälkikäteen, että parhaiten ohjaus alkoi kuulua suorituksessa sen jälkeen, kun eri aistikanavien ärsykeitä yhdistettiin toisiinsa. Tämä oli kuultavissa kaikkien oppilaiden tallenteissa. (Opetuskokeilu 2011) Koska tallenteet eivät ole kaikkien kuultavissa, suosittelen lukemaan kirjoittamani *Laulattaa! Rytmiä sarvista!* –materiaalin ja löytämään tutkimistani aiheista lisää ihan konkreettisia esimerkkeinä. Materiaali löytyy opinnäytteeni lopusta liitteenä.

6 Pohdinta

Oppiminen on monen tekijän summa. Oppijan oma aktiivisuus, opettajan kyky samaisua oppilaan tarpeisiin, aika, paikka ja monet muut muuttujat vaikuttavat lopputulokseen. Pelkän opiskelumateriaalin avulla pääsee vauhtiin, mutta laulaminen ja siinä kehittyminen vaatii välillä avuksi lisäparia korvia. Itsensä äänittäminen on kehittävää ja hyödyllistä. Itsekriittisyys yleensä estää kuulemasta totuutta oman tekemisen tasosta. Eri ihmiset kuulevat ja kokevat asiat eri tavoin. Siitä syystä oppimista tukee tekeminen yhdessä toisten kanssa.

Työ oli mielenkiintoinen ja sen parissa aion jatkaa Sibelius-Akatemian Musiikinkasvatustuosastolla gradua tehdessäni. Silloin tosin enemmän tutkimuspohjalta. Tämä työ oli enemmän ammatillinen, soveltava kehitystyö. Opinnäytetyön tutkimusosion luotettavuudesta voidaan olla montaa mieltä. Onko tutkimustietoni luotettavaa, kun tutkimusmateriaalia on keräämässä vain yksi ihminen, joka myös purkaa tulokset ja kirjoittaa työn? Etsinkö vain itselleni sopivia oikeita vastauksia vain alkuperäistä teesiäni vahvistaakseni? Voiko yhden oppitunnin perusteella tehdä oletuksia oppijan oikeasta oppimisesta? Miten aukotonta tietoa omat oppimateriaalini sisältävät?

Tehtyäni työn voin todeta oppaani auttavan ihmistä, joka ymmärtää hivenenkin nuotteja. Edelleen on ratkaisematta, miten ohjata ihmistä, joka ei osaa lukea nuotteja ollenkaan, mutta on esimerkiksi visuaalinen ihminen. Tämä oppimateriaali ei mielestäni anna siihen riittävästi vinkkejä. Toki oppaassa on paljon erilaisia mielikuvia ja äänitallenteen kanssa asioita voi harjoitella. Aukoton apu se ei kuitenkaan ole. Jos haluaisi varmistua että oppilaani oppivat tällä materiaalilla niin, että tulokset ovat pysyviä, tulisi tehdä useampi kontrollikerta oppilaiden kanssa. Myös materiaalia tulisi testata useammalla ihmisellä kuin kolmella.

Laulajanoppaani tarjoaa yhdenlaisen tavan lähestyä rytmiiikkaa ja sen opettamista. Jätin tietoisesti pois fraseeraukseen vaikuttavia seikkoja, kuten tempon vaihtelun merkitys, oma maku, suoran ja kolmimuunteisen fraseerauksen tarkoituksellinen sekoittaminen ja aikakausien erot rytmien fraseerauksessa. Mielestäni niiden asioiden pohtiminen ei ole tarpeellista kun puhutaan alkeisopetuksesta ja tutustumisesta jazzmusiikkiin.

Nuottimateriaali olisi voinut olla valmiimpi testauksen aikana, jolloin oppilaat olisivat päässeet arvioimaan myös sanallisia ohjeitani, joita lisäsin oppimateriaaliin vasta testatuani niitä opetustilanteessa. Artikulaatiomerkitöjä en ottanut mukaan harjoitukseen pitääkseni asian yksinkertaisena. Oppimateriaalia myöhemmin kehittäessäni aion ottaa mukaan myös dynamiikan, artikulaationmerkkien ja tempon vaikutuksen rytmiiikkaan.

Pääasiallisesti tein työni itseäni ja omaa työtäni varten. Pop & Jazz Konservatorio on työni hankkeistaja, mutta materiaalista parhaimman hyödyn saan minä itse. Prosessi oli opettavainen. Vaikka kirjallisen asun löytäminen ja siistiminen kaikkien näiden soitettujen ja laulettujen vuosien jälkeen tuntui ylivoimaisen haastavalta, työ kannatti.

Lähteet

Anttonen, Elina & Jukarainen, Satu 2010. Kahden eri istuma-asennon vaikutus lantion pohjan lihasten eng-aktiiviteettiin. [Verkkodokumentti] Opinnäytetyö. Jyväskylä: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu. Saatavuus <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/11186/Jukarainen_Satu.pdf> (luettu 23.4.2011)

Erilaisten oppijoiden liitto ry. Havaintokanavatesti **b**. [Verkkodokumentti]. Helsinki: Erilaisten oppijoiden liitto ry. Saatavuus <http://www.lukineuvola.fi/tietopankki/havaintokanavatesti_html> (luettu 11.4.2011)

Golfpiste-sivusto 2010. Rytmää lantiosta. [Verkkodokumentti]. Helsinki: Suomen Golfpiste Oy Saatavuus <<http://golfpiste.com/golfkunto/?newsID=76445&lang=fi>> (luettu 18.4.2011)

Havaintokanavatesti **a**. Lukitesti. [Verkkodokumentti]. Joensuu: Pohjois-Karjalan koulutusyhtymä. Saatavuus <<http://heidi.pkky.fi/lukitesti/oppimistyyliit/main.html>> (luettu 11.4.2011)

Hilden, Sakari 2007. Musiikkitieto. [Verkkodokumentti]. Riihimäki: Sakari Hildén. Saatavuus <<http://www.elisanet.fi/sakari.hilden/Mt/mt1/jazz1.html>> (luettu 11.4.2011)

Hirsjärvi Sirkka, Remes Pirkko, Sajavaara Paula 2006. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kivioja, Janne 2007. Lantion virheasentojen merkitys kroonisiin kiputiloihin. [Verkkodokumentti]. Lahti: Akupunktio.net. Saatavuus <<http://www.akupunktio.net/artikkelit.php>> (luettu 20.4.2011)

Koistinen, Mari 2003. Tunne kehosi - vapauta äänesi. Äänitimpurin käsikirja. Helsinki: Sulasol.

Korpela, Jukka 2008. Pienehkö sivistyssanakirja. [Verkkodokumentti]. Tampere: Tampereen Teknillinen Yliopisto. Saatavuus <www.cs.tut.fi/~jkorpela/siv/sanata.html> (luettu 3.4.2011)

Laukkanen, Jere 2007. Rytmiiikka. [Verkkodokumentti]. Helsinki: Jere Laukkanen. Saatavuus <<http://www.jerelaukkanen.com/materials/rytmiiikka/>> (luettu 10.3.2011)

Leino, Anna-Liisa & Leino, Jarkko 1990. Oppimistyyli. Helsinki: Kirjayhtymä.

ONKI-ontologiakirjastopalvelu **a**. Fraseeraus (MUSA/CILLA). [Verkkodokumentti]. Espoo: Aalto-yliopisto/ Semaattisen laskennan tutkimusryhmä Saatavuus <http://onki.fi/overview/browser/search?q=fraseeraus&q_langs=fi&os=> (luettu 8.4.2011)

ONKI-ontologiakirjastopalvelu **b**. Jazz (MUSA/CILLA). [Verkkodokumentti]. Espoo: Aalto-yliopisto/ Semaattisen laskennan tutkimusryhmä. Saatavuus <http://onki.fi/overview/browser/search?q=jazz&q_langs=fi&os=> (luettu 3.4.2011)

Otala, Leenamajja 2001. Osaajana opintiellä. Helsinki: WSOY.

Oppimistyyliit. Oppimisklinikka. [Verkkodokumentti]. Oulu: Oulun Yliopisto. Saatavuus <<http://www oulu.fi/opetkeh/oppimisklinikka/ajattelesivut/oppimistyyli.htm>> (luettu 10.4.2011)

Phrashnig, Barbra 2000. Erilaisuuden voima. Jyväskylä: PS-kustannus.

Reed, Ted 1958. Progressive Steps to Syncopation For the Modern Drummer. Usa: Alfred Publishing.

Saunanen, Heikki 2005. Blues- avain improvisointiin. [Verkkodokumentti] Pro gradu. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Saatavuus <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/9832/URN_NBN_fi_jyu-2005246.pdf;jsessionid=46CDDA6F6994B035B377C1493E60ABFF?sequence=1> (luettu 23.4.2011)

Savolainen, Erkki 2001. IPA. [Verkkodokumentti]. Helsinki: Finnlectura. Saatavuus <<http://www.finnlectura.fi/verkkosuomi/Fonologia/sivu110.htm#Kansainv%E4linen%20foneettinen%20aakkosto%20IPA>> (luettu 10.4.2011)

Savolainen, Erkki 2001. Klusiilit. [Verkkodokumentti]. Helsinki: Finnlectura. Saatavuus <<http://www.finnlectura.fi/verkkosuomi/Fonologia/sivu151.htm>> (luettu 10.4.2011)

Savolainen, Erkki 2001. Suomen vokaalisysteemi. [Verkkodokumentti]. Helsinki: Finnlectura. Saatavuus <<http://www.finnlectura.fi/verkkosuomi/Fonologia/voksynt.htm>> (luettu 10.4.2011)

Stoloff, Bob 2003. Blues Scatitudes. Brooklyn: Gerard & Sarzin Publishing.

Stoloff, Bob 1996. Scat! Vocal improvisation techniques. Brooklyn: Gerard & Sarzin Publishing.

Tabell, Max 2007. Afroimpro. [Verkkodokumentti]. Helsinki: Sibelius- Akatemia. Saatavuus <<http://www3.siba.fi/afroimpro/kolmimuunteisuus>> (Luettu 20.3.2011)

Vakkuri, Kai 1998. Opi tehokkaammin, opi oppimaan. Helsinki: BSV Kirja Helsinki.

Wikipedia 2011. Jazz . [Verkkodokumentti]. San Francisco: Wikimedia Foundation. Saatavuus <<http://fi.wikipedia.org/wiki/Jazz>> (luettu 3.4.2011)

Wikipedia 2011. IPA. [Verkkodokumentti]. San Francisco: Wikimedia Foundation. Saatavuus <http://en.wikipedia.org/wiki/International_Phonetic_Alphabet> (luettu 29.4.2011)

Haastattelu:

Jakobsson, Mikael 2011. MuM Pianonsoiton lehtori. Metropolian Ammattikorkeakoulun pop/ jazz- musiikin koulutusohjelma. Haastattelu: 10.3.2011.

Tutkimusaineisto:

Opetuskokeilu 2011. Toteuttaja Asta Levy. Metropolia Ammattikorkeakoulu 4. huhtikuuta. 2011. Äänitallenne opinnäytetyön tekijän hallussa.

Sähköpostihaastattelu 2011. 50 jazzlaulun opiskelijaa, opettajaa ja muusikkoa. Sibelius-Akatemia, Metropolia Ammattikorkeakoulu ja Kuopion konservatorio. Haastattelu: 25.2.2011.

Liite 1. Haastattelulomake.

1. Status, ympyröi

Opettaja

Opiskelija

2.Ikä

_____

3.Sukupuoli, ympyröi

Nainen

Mies

4. Mainitse kolme asiaa, jotka sinusta tekevät jazzlaulusta haastavaa:

- 1.
- 2.
- 3.

5. Mainitse kolme asiaa, jotka tekevät jazzlaulusta haasteellista opettaa:

- 1.
- 2.
- 3.

6. Mainitse kirjallisuutta johon olet tutustunut jazzlaulua opettaessasi/ opiskellessasi:

- 1.
- 2.
- 3.

7. Arvioi omaa panostustasi jazzlaulun suhteen -Ympyröi (1=vähän 4=paljon)

1   2   3   4

8. Vapaasana: kerro halutessasi muutamalla sanalla suhteesi jazzin laulamiseen / opettamiseen.

Liite 1. Laulattaa! Rytmii sarvista! Laulajanopas.

sisältö

